

DANSKERE OG KATTE

- resultater fra en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse

TEKST PETER SANDØE¹, CHARLOTTE REINHARD BJØRNVAD², BJÖRN FORKMAN³, ANNIKA PATURSSON NØRSPANG⁴
OG THOMAS BØKER LUND⁵

¹Professor, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi/Institut for Produktionsdyr og Heste, KU

²Professor, Institut for Klinisk Veterinær- og Husdyrvidenskab, KU

³Professor, Institut for Produktionsdyr og Heste, KU

⁴Dyrlæge, Institut for Produktionsdyr og Heste, KU

⁵Adjunkt, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, KU

At holde kat er gennem det sidste halve århundrede blevet stadig mere populært hos danskerne, og antallet af privatejede katte har ligesom i andre vestlige lande for længst overhalet antallet af hunde. På trods af dette ved vi meget lidt om de forhold, privatejede katte lever under i Danmark, og det samme gør sig gældende internationalt.

Dette var en del af baggrunden for, at Videncenter for Dyrevelfærd i begyndelsen af 2015 bevilgede penge til at foretage en repræsentativ undersøgelse af danskeres hold af og forhold til katte. Undersøgelsen skulle tjene til at kortlægge, hvem der holder kat og hvordan. Desuden skulle undersøgelsen tjene til at finde ud af, hvordan danskere, som ikke holder kat, har det med katte. Hermed skulle der skabes grundlag for at forstå status og udviklingstendenser, afdække dyrevelfærdsproblemer og pege på konfliktpotentialer i forhold til hold af kat.

I nærværende artikel vil vi fokusere på

at præsentere resultater fra undersøgelsen, som viser status og udviklingstendenser i forhold til, hvordan katte holdes og passes, og resultater, som kan pege på mulige konfliktpotentialer i forholdet mellem katteejere og dem, der ikke holder kat. Den del af undersøgelsens resultater, som vedrører kattens velfærd, vil vi ikke fremlægge her. Vi er for øjeblikket ved at publicere en international artikel herom, og vi forventer senere at fremlægge resultaterne i en separat artikel i Dansk Veterinærtidsskrift.

Undersøgelsens metode

Til brug for undersøgelsen blev der udviklet et spørgeskema med 45 spørgsmål. En del af spørgsmålene var rettet til alle – uafhængigt af, om de havde kat eller ej – mens hovedparten var rettet til katteejerne. Dataindsamling blev foretaget af Norstat i oktober 2015. I alt blev 6.120 personer (i alderen 18 år og opefter) fra firmaets panel inviteret til at deltage i

undersøgelsen. De var blevet udvalgt for så vidt muligt at sikre national repræsentativitet i forhold til de demografiske variable: Alder, køn og geografisk placering (på regionniveau). Der blev anvendt en kombination af online og telefonisk besvarelse, idet deltagere mellem 18 og 64 svarede online, og deltagere over 64 svarede telefonisk. Dette miks sikrer, at undersøgelsen nåede bredt ud til alle socio-demografiske profiler. Det er særligt relevant at rette telefonisk kontakt til dem på 65 år og derover, fordi brug af internet er mindre udbredt i denne aldersgruppe (Danmarks Statistik, 2014). Ved kun at bruge telefonisk kontakt til denne gruppe holdes omkostninger til dataindsamling nede.

I alt svarede 2.003 personer på spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 33 %. For at imødegå den skævhed, der opstod i stikprøven som følge af, at nogle socio-demografiske profiler svarede mindre hyppigt på spørgeskemaet end andre,

FOTO MORTEN HOLTUM

blev der anvendt datavægtning. Vægtningen sikrer, at de fremlagte resultater er repræsentative for den danske befolkning (18 år og opefter), hvad angår alder, køn, og geografi. Da der er tale om en stikprøve, er der desuden en statistisk usikkerhed behæftet med resultaterne på ca. plus/minus 1,8 %.

Af dem, som svarede, var 415 katteejere (vægtet frekvens), og de blev bedt om at svare på spørgsmål vedrørende deres ældste kat.

Hvem holder kat?

I tabel 1 er foretaget en opdeling mellem husstande, som holder kat, husstande, som tidligere har holdt kat, og husstande, som aldrig har holdt kat.

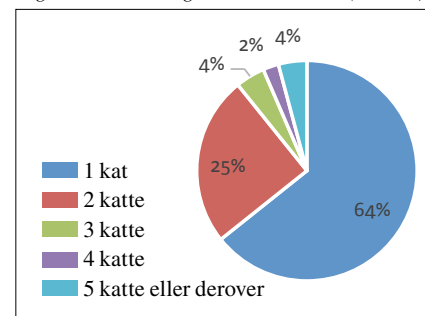
Tabel 1. Er der kat i husstanden? (N=2003)

	Andel (95 % konfidensintervaller)
Ja	20,7 % (18,9 % ; 22,5 %)
Nej	66,2 % (64,1 % ; 68,4 %)
Nej, men har tidligere haft kat	13,0 % (11,5 % ; 14,6 %)

Som det fremgår af tabel 1, er det godt 1/5 af danskerne, som holder kat, og i alt er det ca. 1/3 af befolkningen, som holder eller tidligere har holdt kat, mens 2/3 aldrig har holdt kat. I en tilsvarende undersøgelse gennemført i år 2000 (Danmarks Statistik, 2000) fandt man, at 16 % af de danske familier holdt kat. Hvis man omregner tallene i nærværende undersøgelse til familieniveau, når man frem til, at det er ca. 19 % af de danske familier, der i dag har kat. Selv om tallene ikke er fuldstændigt sammenlignelige, er der således meget, som tyder på, at der i de forløbne 15 år er sket en væsentlig stigning i antallet af danskere, som holder kat.

I undersøgelsen fra 2000 var der flere familier, som holdt hund (20 %), end der

Figur 1. Hvor mange katte har du/I? (N=415)

var familier, som holdt kat (16 %). Danmarks Statistik nåede dog frem til, at kattene antalmæssigt havde overhalet hundene, idet det var mere almindeligt at holde flere katte, end det var at holde flere hunde.

Tendensen til at mange husstande holder mere end én kat, bliver også bekræftet af vores undersøgelse, hvoraf det fremgår, at godt 1/3 af husstandene, som holder kat, holder mere end en kat (jf. figur 1).

Denne fordeling svarer ret godt til, hvad man har fundet i en australsk undersøgelse (Toribio et al., 2009).

Der er en række delvist forbundne socio-demografiske faktorer, som ifølge vores undersøgelse har betydning for, om man holder kat. For det første betyder det noget, hvor og hvordan man bor. Således er der mange flere husstande på landet (37 %) end i store byer med over 100.000 indbyggere (13 %), som holder kat, hvor husstande i forstæder til store byer (18 %), i mellemstore byer (20 %) og i mindre byer (25 %) ligger logisk fordelt mellem disse yderpunkter (dette svarer til, hvad man har fundet i en britisk undersøgelse (Murray et al., 2010)). Tilsvarende og tæt forbundet hermed ses en spredning i forhold til boligtype, hvor kun 11 % af dem, der bor i lejlighed uden have, har kat, mens 52 % af dem, der bor på en gård eller et hus på landet holder kat.

En anden vigtig faktor er, om der er hjemmeboende børn i husstanden (hvilket også svarer til, hvad man har fundet i en britisk undersøgelse (Westgarth et al., 2010)). Således er det 30 % af husstande med hjemmeboende børn, som har kat, mens det i husstande med samboende uden børn og enlige er henholdsvis 20 % og 13 %, som har kat.

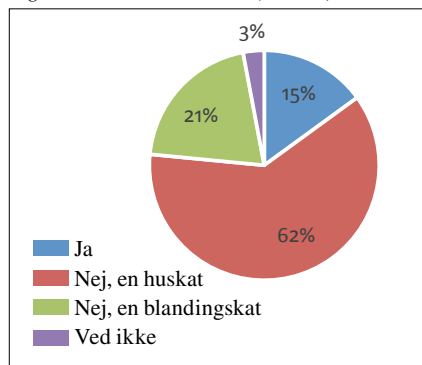
Endelig er der en sammenhæng mellem husstandsindkomst og hold af kat, hvor andelen af katteejere vokser med indkomsten indtil en husstandsindkomst på mellem 800.000 og 900.000 DKK, hvor 36 % har kat, og derefter falder dramatisk til husstandsindkomster over 1.000.000 DKK, hvor kun 13 % har kat. Formodentlig tæt forbundet hermed ses en sammenhæng med uddannelse, hvor husstande med længere videregående uddannelser har væsentlig færre katte end husstande, hvor uddannelsesniveaet er lavere.

I det følgende vil vi se nærmere på, hvor kattene kommer fra, og hvordan de holdes, inden vi til sidst fokuserer på holdningerne hos dem, der ikke holder kat.

Hvor kommer kattene fra?

Der er væsentlig forskel mellem katte og hunde med hensyn til deres ophav. Stort set alle danske hunde er enten racehunde eller blandinger af racehunde. Det betyder, at så godt som alle hunde herhjemme stammer fra hunde, som er fremavlet i mere eller mindre lukkede avlssystemer med tilhørende problemer med arveligt

Figur 2. Er det en racekat? (N=415)

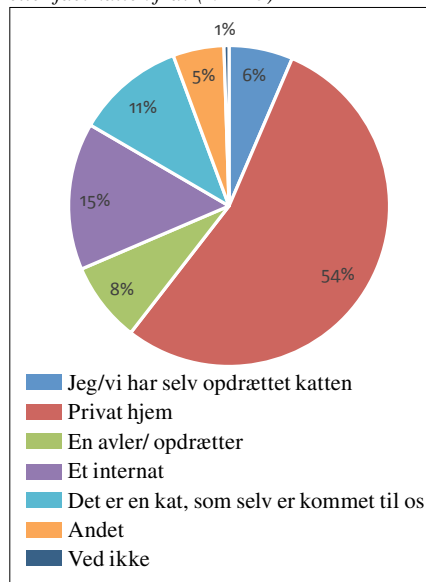

betingede lidelser af forskellig slags. Derimod er en meget stor del af kattene herhjemme såkaldte huskatte, som ikke eller kun i begrænset omfang har været genstand for målrettet avl. Vi har på den baggrund spurgt til, hvor stor en andel af de danske katte, der er racekatte.

Som det fremgår af figur 2, er det hele 62 % af katteejerne, som angiver, at de har en huskat, mens kun 15 % angiver, at de har en racekat. Endelig er 21 % blandinger mellem racekatte og/eller mellem racekatte og huskatte. Blandt racekattene er en stor spredning i racerne, hvor de oftest forekommende er Norsk Skovkat og Maine Coon, som tilsammen udgør knap halvdelen af racekattene.

Denne fordeling synes også at afspejle sig i, hvor de danske katteejere får deres katte fra. Som det fremgår af figur 3, er det kun 8 % af kattene, som kommer fra en avler eller opdrætter. Hovedparten af

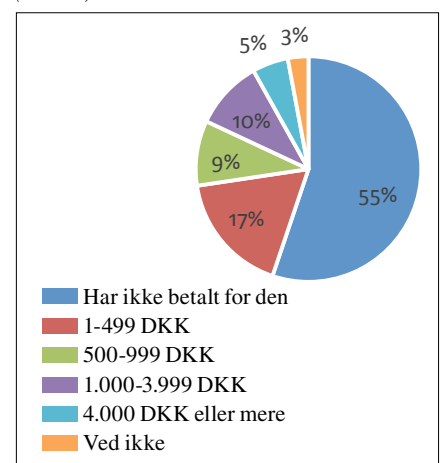
Figur 3. Hvor har du/I købt eller fået katten fra? (N=415)

kattene (54 %) kommer fra private hjem, mens en mindre del (15 %) kommer fra et internat. Endelig er det interessant, at hele 11 % af katteejerne angiver, at deres kat selv er kommet til dem.

Fordelingen mellem de forskellige typer af katte bliver også afspejlet, når man ser på, hvad folk angiver at have betalt for deres kat. Som det fremgår af figur 4, har godt halvdelen slet ikke betalt noget for deres kat, mens knap en tredjedel har betalt under 1.000 kr. for den. Kun 15 % har betalt 1.000 kr. eller mere for deres kat, hvilket er nogenlunde sammenfaldende med gruppen, som har en racekat.

Figur 4. Hvor meget har du/I betalt for katten? (N=415)

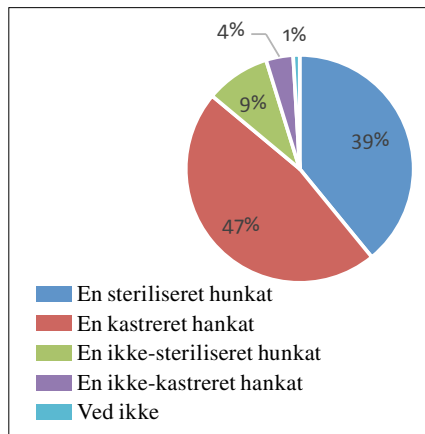

Sammenfattende kan man sige, at danske privatejede katte falder i to hovedgrupper. Den ene gruppe består af huskatte og blandingskatte, som folk enten får forærende eller betaler meget lidt for, og som formodentlig typisk kommer fra mennesker, der har en intakt hunkat, som får lov at få et kuld killinger. Desuden er der en stor del af disse katte, som bliver formidlet via internater, eller som kommer til deres kommende ejere på egen hånd. Den anden gruppe består af racekatte, som typisk bliver købt til en anseelig pris hos en avler eller opdrætter eller fra et privat hjem, hvor man har en eller flere racekatte, som af og til får lov at avle et kuld killinger.

Hvordan bliver katten holdt og passet?

Katte er svære at holde afsondrede fra andre katte, med mindre de bliver holdt som indekatte. Derfor, og fordi intakte

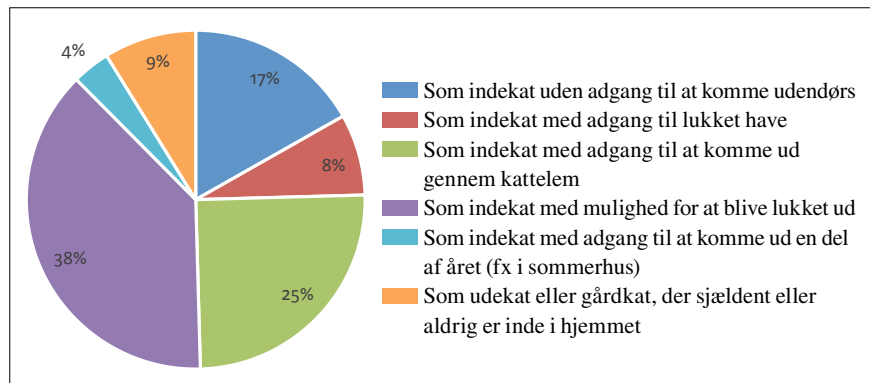
Figur 5. Hvad er din kat? (N=415)

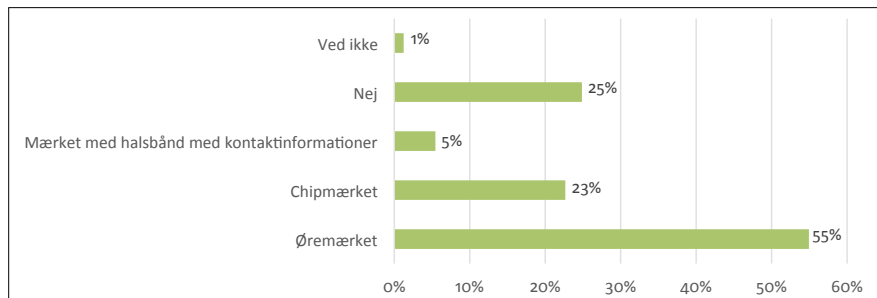
katte udviser adfærd, som kan være svær at forene med at have kat i hjemmet (fx vil intakte hankatte ofte strinte), er det almindeligt at lade katte neutralisere. Som det fremgår af figur 5, er det også langt hovedparten af katteejerne (86 %), som angiver, at deres kat er neutraliseret. Kun 4 % af husstandene har en intakt hankat, mens 9 % har en intakt hunkat.

Som nævnt, er det også en mulighed at holde katten som indekat. I andre dele af verden, ikke mindst i USA, er det en udbredt opfattelse blandt dyrlæger og dyreværnsorganisationer, at katte for deres egen sikkerheds skyld bør holdes inde og ikke have lov til at gå frit omkring uden dørs. Denne opfattelse er dog ikke nær så udbredt i Europa (Rochlitz, 2005) og Australien (Toribio et al., 2009), og som det fremgår af figur 6, er det kun 17 % af de danske katteejere, der holder deres kat som indekat uden adgang til at komme ud. Resten af katteejerne lader på den ene eller anden måde deres kat komme udenfor. 38 % lukker katten ud og ind, mens 25 % har en kattelem, som gør det muligt for katten

Figur 6. Hvordan holdes din/deres kat? (N=415)

Figur 7. Er din kat mærket? (flere svar var mulige) (N=415)

selv at bestemme, om den vil være ude eller inde.

En væsentlig grund til at nogle vælger at holde deres katte inde, synes at være, at de på grund af boligmæssige forhold ikke er i stand til at lukke katten ud. Således viser vores undersøgelse, at 16 % af danske katteejere bor i lejlighed uden adgang til have. Dette tal svarer til hovedparten af de ejere, som holder deres katte som indekatte uden adgang til at komme ud. På den baggrund kan vi konkludere, at det er normen blandt danske katteejere, at katten får lov at komme ud, hvis det er praktisk muligt.

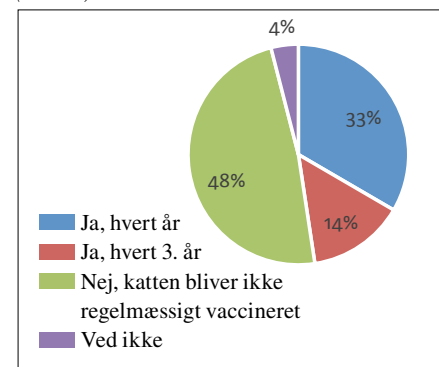
Det er også værd at bemærke, at en ikke uvæsentlig gruppe (9 %) af danske husstande har katte, som er ude, men aldrig får lov at komme ind. Disse katte hører formodentlig alle sammen til på landet.

Givet at så mange katte får lov at komme ud, skulle man tro, at der var en stor interesse for at sikre mærkning af katten, så den kan bringes tilbage, hvis den bliver fundet. Som det fremgår af figur 7, er hovedparten af kattene enten øremærket (55 %) eller chipmærket (23 %), men hele 25 % af kattene er ikke mærket. Som det fremgår af figur 4, betaler folk overordnet set ikke penge for deres katte

ved anskaffelse. På den baggrund er det relevant at se på, om katteejere er villige til at betale dyrlægen for at sikre kattens sundhed. I den forbindelse spurgte vi katteejerne, i hvilket omfang de har ladet deres katte vaccinere. Som det fremgår af figur 8, er det næsten halvdelen af katteejerne, som ikke regelmæssigt får deres kat vaccineret.

Tilsvarende fremgår det af figur 9, at godt halvdelen af katteejerne kun vil tage deres kat til dyrlæge, hvis der er tegn på, at den er alvorligt syg. Samtidig er det opsigtsvækkende, at hele 7 % aldrig vil tage deres kat til dyrlæge. Et amerikansk

Figur 8. Bliver din/deres kat regelmæssigt vaccineret? (spørgsmål kun givet til dem, som forud havde svaret, at de har fået katten vaccineret) (N=372)

studie af hold af familiedyr (Volk et al., 2011) finder tilsvarende, at specielt ejere af katte kan være tilbageholdende med at gøre brug af dyrlæge.

At mange katteejere ikke forventer at skulle bruge penge på dyrlægeregninger, afspejles også i brugen af sygeforsikringer til katte, hvor kun 14 % angiver at have en sygeforsikring til deres kat. Blandt de 83 %, som svarede nej til at have en sygeforsikring, var der 43 %, som ikke mente, at det var nødvendigt at have en sygeforsikring til sin kat.

Figur 9. Hvad skal der til, for at du tager din/deres kat til dyrlægen udover for at blive vaccineret og lignende? (flere svar var mulige) (N=415)

Sammenfattende tegner der sig et billede af, at det store flertal af de danske katteejere tager ansvar for deres kat så langt som til at få dem kastreret eller steriliseret, så de ikke kan reproducere sig, idet de samtidig også forebygger problemer med kattens adfærd. Ud over det kniber det med ansvarligheden. Således synes en væsentlig del af kattene så at sige at leve lidt i udkanten af deres hjem. De får lov til at komme ud på egen hånd, samtidig med at en stor del af dem ikke bliver mærket eller vaccineret, og kun bliver taget til dyrlægen, hvis de virkelig er syge.

Holdninger til katte

De mange udekatte kan være til gene for andre mennesker. For at afdække mulige konfliktpotentialer er det derfor relevant at se på omgivelsernes holdninger til katte.

Katte deler vandene. Dette fik vi underbygget, da vi spurgte deltagerne i vores undersøgelse, om de kunne lide katte. Det er ca. hver femte, som ikke kan lide katte – næsten samme andel, som holder kat. Da vi spurgte ind til, hvorfor de pågældende ikke kan lide katte, var det svar, som fik langt størst tilslutning (60 %), at man ikke kan lide kattens adfærd.

Et af de områder, hvor der kan opstå konflikter omkring katte, er, når disse bevæger sig uden for ejerens grund og ud i andres haver eller ud på offentlige arealer. Vi spurgte alle deltagerne i vores undersøgelse, om de synes, det er et problem, at folk lader deres katte gå frit udenfor. Dette svarede ikke mindre end 27 % ja til. Som det fremgår af figur 10, er den negative holdning til, at katte går frit, langt størst blandt dem, som ikke selv har eller har haft kat.

Blandt dem, som synes, at det er et problem, at katte får lov at gå frit omkring udenfor, spurgte vi ind til holdninger og reaktioner. Som det fremgår af figur 11, er der en vifte af ting, som de pågældende reagerer imod, herunder ikke mindst kattens efterladenskaber.

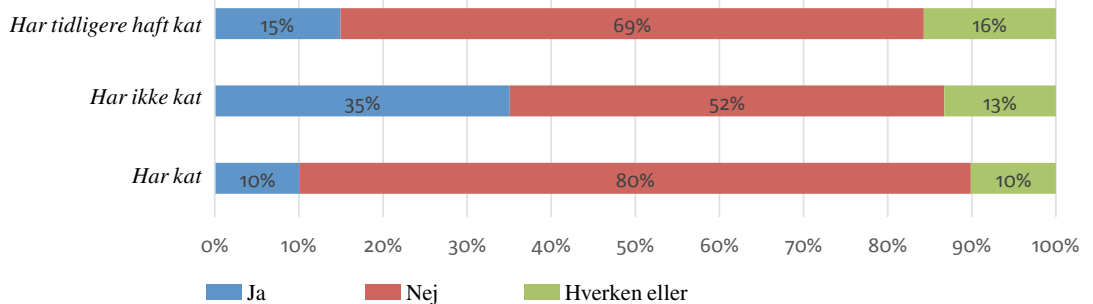
Et flertal blandt de skeptiske mener, at katteejere simpelthen skulle holde deres katte inde. Selvom disse personer kun udgør lidt over 15 % af den samlede befolkning, er der her potentiale for væsentlige konflikter.

Konklusion

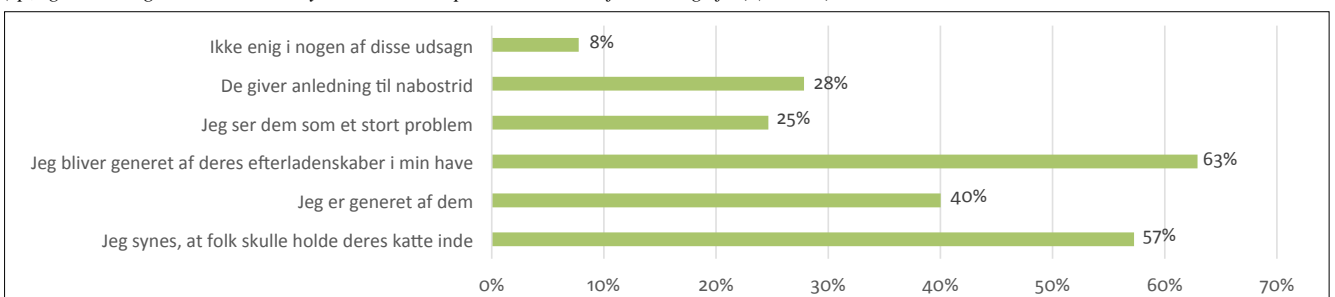
Katten er et populært familiedyr i Danmark, men samtidig ser det ud til, at katte i sammenligning med hunde har en lav status i mange hjem. Katteejerne bruger oftest ikke penge på at anskaffe sig kat, og mange holder igen med at bruge penge på selv relativt basale veterinære ydelser. Kattene har for flertallets vedkommende stor frihed, men den frihed indeholder samtidig potentiale til konflikter med de relativt mange mennesker, som ikke bryder sig om katte. ■

Forfatterne vil gerne takke Videncenter for Dyrevelfærd for økonomisk støtte og Sara Kondrup for hjælp med redigering og litteratursøgning.

Figur 10. Synes du, at det er et problem, at folk lader deres kat gå frit udenfor? (N=2003)

Figur 11. Dette spørgsmål drejer sig om fritgående katte (afkryds de svar, hvor du er enig) (spørgsmål kun givet til dem, som synes, at det er et problem, at katte får lov at gå frit) (N=546)

Referencer

- Danmarks Statistisk (2000). Familiernes kæledyr. 40 pct. af familierne holder kæledyr. Nyt fra Danmarks Statistik. Nr. 499.
- Danmarks Statistik (2014). IT-anvendelse i befolkningen 2014. Tilgængelig på: <http://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=18686&sid=itbef>
- Murray, J. K., Browne, W. J., Roberts, M. A., Whitmarsh, A., & Gruffydd-Jones, T. J. (2010). Number and ownership profiles of cats and dogs in the UK. *Veterinary Record*, 166(6), 168.
- Rochlitz, I. (2005). A review of the housing requirements of domestic cats (*Felis silvestris catus*) kept in the home. *Applied Animal Behaviour Science*, 93(1-2), 97-109.
- Toribio, J.-A. L.M., Norris, J. M., White, J. D., Dhand, N. K., Hamilton, S. A., & Malik, R. (2009). Demographics and husbandry of pet cats living in Sydney, Australia: Results of cross-sectional survey of pet ownership. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 11(6), 449-461.
- Volk, J. O., Felsted, K. E., Thomas, J. G., & Siren, C. W. (2011). Executive summary of the Bayer veterinary care usage study. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 238(10), 1275-1282.
- Westgarth, C., Pinchbeck, G. L., Bradshaw, J. W. S., Dawson, S., Gaskell, R. M., & Christley, R. M. (2010). Factors associated with cat ownership in a community in the UK. *Veterinary Record*, 166(12), 354-357.

Ølby Dyrehospital

Clinic for Canine and Feline Reproduction

Henvisningshospital for Reproduktion hos Hund og Kat

Vi tilbyder:

- Vaccination for canine herpesvirus.
- Bestemmelse af parringstidspunkt ved progesteronmåling samt vaginalundersøgelse.
- Progesteronmåling på hundeserum for kolleger.
- Drægtighedsscanning samt scanning for aldersbestemmelse af fostre.
- Misdannelsesscanning i ugen før fødslen.
- 4D-Scanning
- Tapping samt evaluering af hunde- og kattesæd.
- Inseminering af hund og kat med fersk sæd eller kølesæd.
- Inseminering af hund og kat med frossen sæd, endoskopisk eller kirurgisk.
- Fremstilling og forsendelse af kølesæd og frostsæd.
- Frysning og opbevaring af hunde- og kattesperma.
- Vagtordning på fødende hunde og katte 24-7-365
- Assisterede fødsler på Ølby Dyrehospital, i hjemmet eller på kollegers klinik.
- Kejsersnit.
- Udredning af reproduktionsproblemer hos hunde og katte.
- Udredning af neonatale sygdomme.

Vigtigt: Ved fødselshjælp i hjemmet eller på kollegers klinik, er det af planlægningsmæssige årsager nødvendigt, at vi i god tid inden bliver bekendt med hundens omtrentlige fødselstidspunkt.

Kontakt gerne Ølby Dyrehospital på tlf. 70250202 for yderligere information

Ølbycenter 12, 4600 KØGE

Design TB

Karriere+navigation

Nye værktøjer til karriere- og kompetenceafklaring

Klik ind på www.karriernavigation.dk

Gratis for medlemmer af DDD